

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“สังคมมนุษย์” คือ การรวมตัวของกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันในแนวทางอย่างเดียวกัน แต่ด้วยพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกันตามปัจจัยต่างๆ ทั้งทางด้านชีววิทยา (ชีวภาพหรือกายภาพ) จิตวิทยา และสังคมวิทยาหรือสิ่งแวดล้อม มนุษย์จึงอาจแสดงพฤติกรรมที่ตึงามหรือเลวร้ายออกมาไม่เหมือนกัน ส่วนที่เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่เหมาะสมจึงนำมาซึ่งความขัดแย้งและความไม่สงบสุขของสังคม ด้วยเหตุนี้ สังคมจึงต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม เพื่อจะนำไปสู่ความผาสุกร่วมกัน

สถาบันการศึกษาอันเป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักเรียนนักศึกษา ก็มีสภาพเป็นสังคมมนุษย์สังคมหนึ่ง ซึ่งประกอบไปด้วยบุคลากรในภาคส่วนต่างๆ อาทิ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักเรียนนักศึกษา ฯลฯ ก็ย่อมที่จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา อาจเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคลากรกันเองหรือระหว่างบุคลากรกับองค์กร บางครั้งอาจเป็นปัญหาเรื่องความประพฤติของบุคลากรภายในองค์กรที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังนั้นเพื่อป้องกันและระงับปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นจึงต้องอาศัยกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นเครื่องมือในการกำหนดพฤติกรรมของบุคลากรให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเอง ก็มีความจำเป็นที่ต้องหามาตรการเพื่อป้องกันและระงับความขัดแย้งภายในองค์กร พร้อมทั้งกำหนดแนวทางความประพฤติที่เหมาะสมให้แก่บุคลากรด้วยการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาพฤติกรรมของ “นักศึกษา” เช่น ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการทุจริตสอบ หรือปัญหาการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา เป็นต้น เพื่อเป็นการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงได้ออกระเบียบข้อบังคับที่มีเนื้อหาเป็นการควบคุมวินัยนักศึกษา ซึ่งอาจปรากฏเป็นระเบียบข้อบังคับเฉพาะฉบับใดฉบับหนึ่ง หรืออาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระเบียบข้อบังคับฉบับอื่นๆ อาจปรากฏเป็นข้อควรปฏิบัติหรือข้อต้องปฏิบัติอันมีโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

อย่างไรก็ตาม การกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักเรียนนั้น มีข้อควรพิจารณาที่สำคัญอยู่หลายประการ ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาในฐานะเด็กและเยาวชน ซึ่งมีแนวคิดสำคัญจากกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศจำนวนหลายฉบับ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายคุ้มครองเด็ก เป็นต้น และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาจากการสอบสวนและลงโทษทางวินัย ซึ่งมีแนวคิดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายส่วนด้วยกัน ทั้งที่ปรากฏเป็นหลักกฎหมายทั่วไปอันไม่ เป็นลายลักษณ์อักษรและกฎหมายที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นสถานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนซึ่งมีสถานะเป็น “หน่วยงานทางปกครอง” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และประเด็นสถานะของคำสั่งลงโทษทางวินัยของนักศึกษา ซึ่งมีผลเป็นการกระทบต่อสถานภาพของสิทธิและหน้าที่ของนักศึกษา คำสั่งดังกล่าวจึงเป็น “คำสั่งทางปกครอง” อันอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ด้วยเหตุนี้ การออกคำสั่งลงโทษทางวินัยจึงต้องถือปฏิบัติตามหลักการในพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ดี การกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักเรียนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางส่วน ยังมีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกฎหมายทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหลักกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาในฐานะเด็กและเยาวชน และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาจากการสอบสวนและลงโทษทางวินัย ตลอดจนแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ตามปัจจัยทางด้านชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยาของนักศึกษา จึงสมควรที่จะหาแนวทางในการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักเรียนที่คำนึงถึงแนวคิดและหลักกฎหมายข้างต้นเป็นสำคัญ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งสามารถนำแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอไปปรับใช้กับการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักเรียนของสถาบันของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ อันเป็นที่มาของการควบคุมพฤติกรรมในรูปของการกำหนดวินัย ตลอดจนศึกษาแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการควบคุมวินัยของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาในฐานะเด็กและเยาวชน
3. เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจากการสอบสวนและลงโทษทางวินัยของนักศึกษา
4. เพื่อหาแนวทางให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับกฎหมาย

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษา เพื่อมุ่งควบคุมพฤติกรรมของนักศึกษาให้เป็นไปอย่างเรียบร้อยและเหมาะสม เนื่องจาก ระเบียบข้อบังคับฯ ดังกล่าวมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมของนักศึกษา การสอบสวนและการลงโทษทางวินัยของนักศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ระเบียบข้อบังคับฯ มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามกฎหมาย จึงสมควรหาแนวทางในการกำหนดระเบียบข้อบังคับฯ ที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย หลักกฎหมายทั่วไป ตลอดจนแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้กับการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาถึงแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากปัจจัยทางด้านชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาภายนอก ศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับวินัยซึ่งเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเรียบร้อยและเหมาะสม ตลอดจนศึกษาถึงแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการควบคุมวินัยของนักศึกษา

นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาถึงแนวคิดที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาในฐานะเด็กและเยาวชน และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาจากการสอบสวนและ

ลงโทษทางวินัย ซึ่งรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งบทบัญญัติของกฎหมายที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร อาทิ กฎหมายระหว่างประเทศ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และกฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหาร เป็นต้น ตลอดจนกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรในรูปของหลักกฎหมายทั่วไป เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษาของสถาบันของตน

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร เช่น กฎหมายระหว่างประเทศ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย กฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหาร ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ต่างๆ คำอธิบายและคำรากกฎหมาย บทความวิชาการ คำสั่งศาลปกครอง วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ในสาขานิติศาสตร์เป็นสำคัญ ประกอบกับองค์ความรู้ทางด้านชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา ที่มีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อใช้ประกอบงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทำการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1.6 นิยามศัพท์

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

2. ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษา หมายถึง กฎเกณฑ์เกี่ยวกับวินัยของนักศึกษา ไม่ว่าจะเรียกชื่อกฎเกณฑ์ดังกล่าวว่าอย่างไรก็ตาม เช่น ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ

1.7 คำย่อ

1. สถาบันฯ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. ระเบียบข้อบังคับฯ หมายถึง ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษา
3. คณะกรรมการสอบสวนฯ หมายถึง คณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

4. คณะกรรมการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับฯ หมายถึง คณะกรรมการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษา

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงแนวคิดเบื้องต้นในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ และการควบคุมวินัยของนักศึกษา

2. ทราบถึงแนวคิดและกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาในฐานเด็กและเยาวชน ทั้งจากกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ

3. ทราบถึงแนวคิดและกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจากการสอบสวนและลงโทษทางวินัยของนักศึกษา ทั้งจากบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรและหลักกฎหมายทั่วไป

4. สามารถหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยนักศึกษาของสถาบันของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม